

Przykład 0.

Gra polega na jednokrotnym rzucie **symetryczną** monetą, przy czym wygrywamy 1 jeżeli wypadnie orzeł oraz przegrywamy 1 jeżeli wypadnie reszka. Nasz początkowy kapitał wynosi 5. Jakie jest prawdopodobieństwo, że w ciągu pięciu gier podwoimy nasz kapitał?

Zmienna losowa (*wygrana w pojedynczej grze*):

$$(1, 0.5), (-1, 0.5)$$

Podwojenie kapitału początkowego w ciągu pięciu gier jest równoważne wyrzuceniu kolejno pięciu orłów. Prawdopodobieństwo takiego zdarzenia wynosi

$$(0.5)^5$$

.....

Przykład 0. (cd.)

Gra polega na jednokrotnym rzucie monetą, przy czym wygrywamy 1 jeżeli wypadnie orzeł oraz przegrywamy 1 jeżeli wypadnie reszka. Nasz początkowy kapitał wynosi 5. Jakie jest prawdopodobieństwo, że w ciągu pięciu gier podwoimy nasz kapitał?

UWAGA:

nie znamy prawdopodobieństwa wyrzucenia orła w pojedynczym rzucie!

Zmienna losowa (*wygrana w pojedynczej grze*):

$$(1, \theta), (-1, 1 - \theta) \quad (\theta \in [0, 1])$$

Podwojenie kapitału początkowego w ciągu pięciu gier jest równoważne wyrzuceniu kolejno pięciu orłów. Prawdopodobieństwo takiego zdarzenia wynosi

$$P_\theta = \theta^5$$

.....

Model statystyczny

Model probabilistyczny:

$$(\mathcal{X}, \mathcal{B}, P_\theta)$$

Model statystyczny:

$$(\mathcal{X}, \mathcal{B}, \{P_\theta, \theta \in \Theta\})$$

Przykład 1. (*Model probabilistyczny*)

Rzucamy n -krotnie **symetryczną** monetą.

Zmienna losowa ξ : ilość orłów.

$$\mathcal{X} = \{0, 1, \dots, n\}, \theta = 0.5, P_\theta = B(n, 0.5)$$

$$(\{0, 1, \dots, n\}, B(n, 0.5))$$

(*Model statystyczny*)

Rzucamy n -krotnie **jakąś** monetą.

Zmienna losowa ξ : ilość orłów.

$$\mathcal{X} = \{0, 1, \dots, n\}, \Theta = [0, 1], P_\theta = B(n, \theta)$$

$$(\{0, 1, \dots, n\}, \{B(n, \theta), \theta \in [0, 1]\})$$

.....

Przykład 2. (*Model probabilistyczny*)

Wiadomo, że w pewnym gatunku owadów jest 40% osobników męskich. Owady chwytamy do momentu uzyskania ustalonej liczby k osobników męskich. Zmienna losowa ξ : ogólna liczba schwytanych owadów.

$$\mathcal{X} = \{k, k + 1, k + 2, \dots\}, \theta = 0.4, P_\theta = NB(n, 0.4)$$

$$(\{k, k + 1, k + 2, \dots\}, NB(n, 0.4))$$

(*Model statystyczny*)

Wiadomo, że w pewnym gatunku owadów jest **pe-wien** odsetek osobników męskich. Owady chwytamy do momentu uzyskania ustalonej liczby k osobników męskich.

Zmienna losowa ξ : ogólna liczba schwytanych owadów.

$$\mathcal{X} = \{k, k + 1, k + 2, \dots\}, \Theta = [0, 1], P_\theta = NB(n, \theta)$$

$$(\{k, k + 1, k + 2, \dots\}, \{NB(n, \theta), \theta \in [0, 1]\})$$

.....

Przykład 3. (*Model probabilistyczny*)

Z grupy N osób wśród których jest **znana** liczba M kobiet losujemy n osób.

Zmienna losowa ξ : liczba wylosowanych kobiet.

$$\mathcal{X} = \{0, 1, \dots, M\}, \quad \theta = M, \quad P_\theta = H(N, n, M)$$

$$(\{0, 1, \dots, M\}, H(N, n, M))$$

(*Model statystyczny*)

Z grupy N osób wśród których jest **nieznana** liczba M kobiet losujemy n osób.

Zmienna losowa ξ : liczba wylosowanych kobiet.

$$\mathcal{X} = \{0, 1, \dots, M\}, \quad \theta = M,$$

$$\Theta = \{0, 1, \dots, N\}, \quad P_\theta = H(N, n, M)$$

$$(\{0, 1, \dots, M\}, \{H(N, n, M), M \in \{0, 1, \dots, N\}\})$$

.....

Przykład 4. (*Model probabilistyczny*)

Dokonujemy pomiarów przyrządem o którym **wiadomo**, że nie popełnia błędu systematycznego oraz **znana** jest jego precyzja.

Zmienna losowa ξ : błąd pomiaru.

$$\mathcal{X} = \mathbb{R}, \quad \theta = (\mu = 0, \sigma^2), \quad P_\theta = N(\mu = 0, \sigma^2)$$

$$(\mathbb{R}, N(\mu = 0, \sigma^2))$$

(*Model statystyczny*)

Dokonujemy pomiarów przyrządem o którym **nie wiadomo** czy nie popełnia błędu systematycznego oraz **nieznana** jest jego precyzja. Zmienna losowa ξ : błąd pomiaru.

$$\mathcal{X} = \mathbb{R}, \quad \theta = (\mu, \sigma^2),$$

$$\Theta = \mathbb{R} \times \mathbb{R}_+ \quad P_\theta = N(\mu, \sigma^2)$$

$$(\mathbb{R}, \{N(\mu, \sigma^2), (\mu, \sigma^2) \in \mathbb{R} \times \mathbb{R}_+\})$$

.....

Podstawowe problemy

Model statystyczny:

$$(\mathcal{X}, \mathcal{B}, \{P_\theta, \theta \in \Theta\})$$

Pytanie 1. Ile wynosi θ ? (estymacja)

Pytanie 2. W zbiorze Θ wyróżniony jest podzbiór Θ_0 . Czy $\theta \in \Theta_0$? (weryfikacja hipotez statystycznych)

Przykład 1. Rzucamy n -krotnie **jakaś** monetą. Zmienna losowa ξ : ilość orłów.

$$\mathcal{X} = \{0, 1, \dots, n\}, \quad \Theta = [0, 1], \quad P_\theta = B(n, \theta)$$

$$(\{0, 1, \dots, n\}, \{B(n, \theta), \theta \in [0, 1]\})$$

Pytanie 1.

Jakie jest prawdopodobieństwo wyrzucenia orła?

Pytanie 2.

Czy moneta jest symetryczna? ($\theta \in \Theta_0 = \{1/2\}$)

.....

Przykład 2. Wiadomo, że w pewnym gatunku owadów jest **pewien** odsetek osobników męskich. Owa-
dy chwytały do momentu uzyskania ustalonej liczby
 k osobników męskich.

Zmienna losowa ξ : ogólna liczba schwytanych owa-
dów.

$$\mathcal{X} = \{k, k + 1, k + 2, \dots\}, \Theta = [0, 1], P_\theta = NB(n, \theta)$$

$$(\{k, k + 1, k + 2, \dots\}, \{NB(n, \theta), \theta \in [0, 1]\})$$

Pytanie 1.

Jaki jest odsetek osobników męskich? ($\theta = ?$)

Pytanie 2.

Czy osobników męskich jest mniej niż żeńskich?
($\theta \in \Theta_0 = [0, 1/2)$)

.....

Przykład 3. Z grupy N osób wśród których jest nieznana liczba M kobiet losujemy n osób.

Zmienna losowa ξ : liczba wylosowanych kobiet.

$$\mathcal{X} = \{0, 1, \dots, M\}, \quad \theta = M,$$

$$\Theta = \{0, 1, \dots, N\}, \quad P_\theta = H(N, n, M)$$

$$(\{0, 1, \dots, M\}, \{H(N, n, M), M \in \{0, 1, \dots, N\}\})$$

Pytanie 1.

Ile jest kobiet w badanej grupie? ($M = ?$)

Pytanie 2.

Czy odsetek kobiet w grupie przekracza 70%?

($M \in \Theta_0 = \{0.7N, 0.7N + 1, \dots, N\}$)

.....

Przykład 4. Dokonujemy pomiarów przyrządem o którym **nie wiadomo** czy nie popełnia błędu systematycznego oraz **nieznana** jest jego precyzja.

Zmienna losowa ξ : błąd pomiaru.

$$\mathcal{X} = \mathbb{R}, \quad \theta = (\mu, \sigma^2),$$

$$\Theta = \mathbb{R} \times \mathbb{R}_+ \quad P_\theta = N(\mu, \sigma^2)$$

$$(\mathbb{R}, \{N(\mu, \sigma^2), (\mu, \sigma^2) \in \mathbb{R} \times \mathbb{R}_+\})$$

Pytanie 1.

Jakie są charakterystyki urządzenia pomiarowego?
($\mu = ?$, $\sigma^2 = ?$)

Pytanie 2.

Czy urządzenie nie popełnia błędu systematycznego?
($(\mu, \sigma^2) \in \Theta_0 = \{0\} \times \mathbb{R}_+$)

.....